

**LATVIJAS REPUBLIKAS 12.SAEIMAS
CILVĒKTIESĪBU UN SABIEDRISKO LIETU KOMISIJAS DARBA GRUPAS
PROTOKOLS NR.2**

2018. gada 15. maijā

Atklāta sēde, sākas plkst. 12.30, beidzas plkst. 14.00

Rīgā, Jēkaba ielā 16, 403.telpā

PIEDALĀS:

darba grupas locekļi: darba grupas vadītājs Ringolds Balodis, deputāti Lolita Čigāne, Jūlija Stepaņenko, Valters Dambe, Rihards Melgailis.

citas personas:

- Tieslietu ministrijas Valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos **Laila Medina**
- Tieslietu ministrijas Nozaru politikas departamenta direktore **Olga Zeile**
- Uzņēmumu reģistra Galvenās valsts notāres vietnieks **Sandis Karelis**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas arhibīskaps **Jānis Vanags**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Virsvaldes sekretārs **Romāns Ganiņš**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Sabiedrisko attiecību nozares vadītājs **Kaspars Upītis**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas juriste **Anitra Vanaga**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas pārstāvis **Juris Narkevičs**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas Vācijas iecirkņa prāvests **Klāvs Bērziņš**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas Latvijas iecirkņa prāvests **Kārlis Žols**
- Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas konsultants **Roberts Kārklīņš**
- Vācu evaņģēliski luteriskās baznīcas Latvijā pārstāvis **Stefan Meissner**
- Vācu evaņģēliski luteriskās baznīcas Latvijā pārstāve **Ingrid Mueller**

SĒDI VADA darba grupas vadītājs Ringolds Balodis

SĒDI PROTOKOLĒ konsultante Liena Apsīte

DARBA KĀRTĪBA

1. Likumprojekta “Grozījumi Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā” (Nr. 1210/Lp12) skaņošana.

Par darba kārtības maiņu.

1.1. Vācu evaņģēliski luteriskās baznīcas Latvijā (VELBL) lūgums piedalīties komisijas darba grupas sēdēs un izteikt viedokli.

1.2. Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas, Rīgas Lutera evaņģēliski luteriskās draudzes virsmācītāja Linarda Rozentāla un Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Kandavas iecirkņa prāvesta Mārča Zeiferta lūgums piedalīties komisijas darba grupas

sēdēs un paust viedokli un iebildumus pret atsevišķām likumprojektā ietvertām normām.

2. Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas (LELB) uzklaušīšana.
3. Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas (LELBĀL) uzklaušīšana.
4. Uzņēmuma reģistra uzklaušīšana.
5. Tieslietu ministrijas uzklaušīšana.

R.Balodis atklāj darba grupas sēdi un informē klātesošos par darba kārtību un par nepieciešamību lemt par izmaiņām sēdes darba kārtībā, jo lūgumu piedalīties komisijas darba grupā ir izteikuši VELBL un LELB draudzes pārstāvji. Aicina balsot par izmaiņām darba kārtībā.

J.Stepaņenko ierosina uzklaušīt LELB arhibīskapu J.Vanagu par viņa vadītās baznīcas draudzes piedalīšanās lietderību.

J.Vanags neiebilst pret VELBL piedalīšanos darba grupas sēdē, taču pret draudzes dalību ie bilst. Pamatojums: draudžu baznīcā ir daudz, piedalīties var tikai ar vadības deleģējumu.

R.Balodis aicina atļaut VELBL pārstāvju piedalīšanos sēdē, jo nav izskanējuši iebildumi pret viņu klātbūtni. Deputāti neie bilst.

Deputāti balso par („par” – viens, „pret” – nav, „atturas” – trīs) priekšlikumu atļaut darba grupas sēdē piedalīties arī pārstāvjiem no LELB Rīgas Lutera evaņģēliski luteriskās draudzes. Deputāti priekšlikumu neatbalsta.

R.Balodis aicina kā pirmo uzklaušīt Tieslietu ministriju, kurai esot konkrēts priekšlikums par tālāku darba grupas darba kārtību.

L.Medina atgādina, ka Tieslietu ministrija ir attiecīgās nozares (valsts un baznīcas attiecību) politikas veidotāja un pauž viedokli, ka 2018. gada 26. aprīļa Satversmes tiesas spriedums būtiski ietekmēs līdzšinējo reliģisko organizāciju normatīvo regulējumu. Darba grupu pirms skatīt tālāk LELB likumprojektu lūdz uzklaušīt ministrijas ziņojumu par minēto Satversmes tiesas spriedumu, kas varētu tikt sagatavots tuvākā laikā.

Deputāti atbalsta Tieslietu ministrijas lūgumu un vienojas, ka nākamā darba grupas sanāksme notiks š.g. 5. jūnijā plkst. 15:00

R.Balodis atgādina, ka komisijas radītās darba grupas mērķis ir pirms LELB likumprojekta 1.lasījuma censties uzklaušīt un iespēju robežās skaņot dažādos viedokļus. Darba grupai par savu darbu ir jāinformē Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija, kas lems par likumprojekta tālāko virzību. Aicina visus darba grupas dalībniekus paust viedokli par likumprojekta virzīšanu uz 1.lasījumu, atgādinot, ka darbs pie likumprojekta atsevišķu normu grozījumiem var veikt pēc likumprojekta apstiprināšanas 1.lasījumā, gatavojot to iesniegšanai uz 2.lasījumu.

V.Dambe ierodas uz komisijas darba grupas sēdi plkst. 12.35.

R.Ganiņš, A.Vanaga (LELB) norāda, ka likumprojekts skar tikai LELB iekšējos jautājumus un aizsargā Baznīcu no valsts pārmērīgas iejaukšanās. Uzskata, ka likumprojektu nevajag saistīt ar LELBĀL ar, kuru LELB risina attiecības. Ir ar mieru no likumprojektā piedāvātās preambulas izņemt vārdu “vienīgā”. Pauž konceptuālu atbalstu likumprojekta tālākai virzībai. Turklāt LELB un LELBĀL ir kopīgi noteikumi, kurus 1998. gadā ir apstiprinājušas abu Baznīcu Sinodes. LELB ir sākusī darbu pie LELB likumprojekta pirms pusotra gada. Valsts institūcijas bieži piemēro nepareizi baznīcas iekšējos noteikumus, kamdēļ tika sekots Tieslietu ministrijas ieteikumam pārskatīt savu speciālo likumu. Grozījumi speciālajā – LELB likumā dod iespēju baznīcai savu iekšējo pārvaldes kārtību darīt zināmu trešajām personām – valsts un pašvaldības institūcijām. Šobrīd LELB likumprojekts ir tāds, kas atbilst LELB iekšējiem noteikumiem un ir saskaņā ar tiem. Protams jau šobrīd LELB nosaukums tiek normatīvi aizsargāts, tāpat arī jautājumi, kas saistīti ar draudžu izstāšanos no Baznīcas un īpašuma jautājumi ir regulēti LELB Satversmē un Nolikumā, taču vislabāk ja to likumdevējs normatīvi nostiprinātu ar likuma spēku.

S.Meissner (VELBL) Informē par to, ka ir noticis cītīgs darbs pie Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas uzdevuma pildīšanas saistībā ar likumprojektu „Rīgas Svētā Pētera baznīcas likums” un ir nonākuši pie risinājuma, kas ļautu vācu nodaļai Latvijā darboties autonomi. Taču tas prasa izmaiņas arī Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas likumā. Atbalsta likumprojekta virzīšanu uz 1.lasījumu, gan atzīstot, ka būtu nepieciešami atsevišķi grozījumi likumprojektā. uzskata, ka pirms 2.lasījuma jāpārstrādā likumprojektā piedāvātais preambulas teksts.

R.Balodis dod vārdu LELBĀL, vispirms vaicājot LELBĀL par tās juridisko statusu. **K.Žols** atbild, ka LELBĀL ir inkorporēta ASV Ņujorkas štatā kā oficiāla reliģiska organizācija, kas aptver latviešu ev. luteriskās draudzes visā pasaulē un ir nodibināts arī LELBĀL iecirknis Latvijā.

K.Žols, K.Bērziņš (LELBĀL) informē, ka LELBĀL ir pret likumprojektā piedāvātās preambulas tekstu kā tādu, jo izņemot arī tikai vienu vārdu “vienīgā”, tas neizņem no preambulas teksta apgalvojumus, kas LELBĀL ieskatā neatbilst vēsturiskajai patiesībai. Gadījumā, ja deputāti tomēr atbalsta preambulas nepieciešamību LELB likumā, tad pauž gatavību sagatavot savu preambulas redakciju. Piekrīt, ka likumprojekts attiecas uz LELB, tai pašā laikā norādot, ka likums skar visus Latvijā reģistrētos un neregistrētos luterticīgos. Pauž cerību, ka likumprojekta izstrādāšanas un tā tālākas virzības gaitā starp abām Baznīcām būs iespējamās sarunas. Uzskata, ka likumprojekta preambula šī brīža redakcijā aizvairo latviešus, kas dzīvo ārpus Latvijas un arī tos latviešus, kas pieskaita sevi pie tās Baznīcas pēctečiem, kas 1948. gadā saucās LELB. Norobežojas no Liepājas Krusta evaņģēliski luteriskās draudzes paustā viedokļa, tai pašā laikā norādot, ka katrai draudzei ir tiesības paust savu viedokli. Norāda, ka likumprojektā piedāvātā preambula nepilnīgi atspoguļo sekas, kuras radīja II Pasaules karš. Padomju okupācija atstāja uz LELB ievērojamu iespaidu. Vēlreiz uzsver par nepieciešamību pārstrādāt preambulas tekstu vai atteikties no tā. Norāda, ka nevēlas atbildēt vai virzīt uz pirmo lasījumu likumprojektu, jo tas nav viņu likums.

S.Karelis (Uzņēmumu reģistrs) informē, ka Uzņēmumu reģistram nav piebildumu pret likumprojektā ietvertu reliģisko organizāciju reģistrācijas kārtības maiņu. Norāda uz atsevišķām korekcijām, kuras varēs izdarīt likumprojektā virzot to uz 2.lasījumu.

O.Zeile (Tieslietu ministrija) atgādina, ka šis ir viens no septiņiem speciālajiem likumiem, kas regulē īpašas valsts un tradicionālo reliģisko organizāciju attiecības. Vēl runājot par tiesisko regulējumu jāmin ir Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līgums, kas nosaka Romas katoļu baznīcas statusu Latvijā. Satversmes tiesas spriedums ir mainījis līdz šim pastāvējušās valsts un baznīcas attiecības, tādā tvērumā, kā tās regulētas Reliģisko organizāciju likumā. Aicina lūkoties plašāk uz baznīcu un valsts attiecību modeli Latvijā un to normatīvo regulējumu. Ļoti svarīga esot secība, proti, no sākuma Baznīca pati nodibina savu iekšējo kārtību un noteikumus, un tad likumdevējam ir iespēja reflektēt uz to, nevis ar savu varas aktu nodibināt attiecības kādām būtu jābūt Baznīcas iekšienē. Atsevišķs aspekts ir jautājums par juridiskās personas statusa rašanos un piešķiršanu, jo šobrīd baznīcas un baznīcu draudzes darbojas kā privāto tiesību juridiskās personas, kurām statusu piešķir valsts ar savu varas aktu, reģistrējot Uzņēmumu reģistrā, un pēc tam reliģiskajām organizācijām tiek piešķirts juridiskas personas statuss, izņēmums šajā kārtībā ir Romas katoļu Baznīca. Tāpēc īpaši izvērtējama ir esošās reģistrācijas kārtības maiņa.

L.Čigāne pauž nožēlu, ka ne visas ieinteresētās puses varēja piedalīties darba grupas sēdē un paust savu viedokli. Aicina nesteigties ar likumprojekta virzību 1.lasījumā, jo 1.lasījums ir būtisks lasījums, kurā Latvijas likumdevējs pauž savu konceptuālu atbalstu konkrētam likumprojektam. Uzskata, ka likumprojektā ir daudz neskaidru jautājumu, kuriem būtu nepieciešama dziļāka analīze. Pirmkārt, par likumprojektā piedāvāto preambulu varētu rasties daudz jautājumu. Atgādina, ka Satversmes tiesas spriedums ir uzrunājis jautājumu par pārtrauktību un pārmantojamību un tiesa savos secinājumos ir norādījusi, ka jautājumi par pārtrauktību un pārmantojamību ir vispārējas jurisdikcijas tiesas kompetence. Jo tiešu tiesa vislabāk varētu izpētīt vēsturiskos apstākļus un secināt vai pārtrauktības princips darbojas vai nē. Pauž bažas par to, kāpēc LELB virzot šos grozījumus likumā faktiski ir gatava runāt par nepārtrauktu darbību Latvijā arī okupācijas laikā. Ir zināms, ka Baznīcas darbība tika ietekmēta, mācītāji un ticīgie cilvēki tika vajāti, dievnami tika pārvērsti par sporta zālēm un labības noliktavām. Otrkārt, citē preambulu: "Atbilstoši 1928. gada Baznīcas satversmei baznīca ir apvienojusi visus evaņģēliski luteriskās ticības iedzīvotājus Latvijā arī laikposmā no 1940. līdz 1991. gadam" un jautā vai var izteikt šādus apgalvojumus. Jautā kādēļ preambulas tekstā nav pieminēts, ka daļa Latvijas luteriscīgo bija spiesti atrasties trimdā un viņi arī sniedza savu ieguldījumu baznīcas tradīciju turpināšanā un luteriscīgo apvienošanā. Izsaka nožēlu, ka šajā darba grupas sēdē nebija ļauts būt klāt L.Rozentālam, jo viņa rīcībā ir liels pētījums par to, kas noticis luteriskajā baznīcā Latvijas okupācijas laikā. Iesaka rīkot konferenci un pārbaudīt vēsturiskos dokumentus. Atgādina, ka Satversmes tiesas spriedums uzliek akcentu uz draudzi kā ticīgo kopumu. Tāpat jautā par to, kādēļ LELB ir nepieciešama Valsts prezidenta kancelejas iesaiste paziņošanā par bīskapu iecelšanu vai atcelšanu no amata. Aicina nebalstīt likumprojekta virzību 1.lasījumā, uzklaut luterisko draudžu mācītājus L.Rozentālu, I.Paiču, K.Simanoviču un M.Zeifertu un izskatīt viņu rakstiski paustos iebildumus, kā arī noturēt sarunu ar konstitucionālo tiesību ekspertu, kas varētu interpretēt Satversmes tiesas spriedumu.

J.Steņņenko nepiekrīt L.Čigānei un pauž uzskatu, ka tiek pārkāpta Latvijas Republikas Satversme par valsts neiejaukšanos baznīcas lietās. Aicina ievērot LELB lemto un sakārtot baznīcas lietas.

V.Dambe pauž savu viedokli par to, ka likumprojekts vērtējams neviennozīmīgi, jo grozījumi nevieš izpratni un vienotību ne latviešos, ne ticīgajos, ne abās baznīcās. Uzdod jautājumu vai LELB var dzīvot ar esošo likumu, pagaidām likumprojektu bez izdiskutēšanas, bez vienošanās, bez preambulas tālāk nevirzot? Savukārt LELBĀL tiek uzdod jautājumu par to vai abu Baznīcu vienošanās ir iespējama?

R.Ganiņš (LELB) atbild, ka LELB ir dzīvojusi un izdzīvos bez grozījumiem likumā, bet ir ticība, ka Saeimas deputāti ir tie, kas vislabāk orientējas likumdošanā un tiks skaidrībā ar šo lietu. Apliecina, ka ir gatavi diskutēt un pielabot likumprojekta preambulu, lai neviens nejostos aizskarts un uzsver, ka pārējie likumprojektā ietvertie jautājumi ir tikai LELB iekšējais jautājums.

K.Žols (LELBĀL) aicina LELB un LELBĀL vienoties savā starpā par baznīcu savstarpējām attiecībām, taču diemžēl šis process pēdējos gados ir iestrēdzis un šī likumprojekta parādīšanās varētu būt labs impulss pirms likumprojekta tālākas virzības abām baznīcām sēsties pie sarunu galda.

IZSAKĀS: R.Balodis, L.Medina, J.Vanags, A.Vanaga, J.Narkevičs, J.Steņņenko, L.Čigāne, K.Žols, R.Ganiņš,

Deputāti balsojot („par” – pieci, „pret” – nav, „atturas” – nav) nolemj nākamo darba grupas sēdi rīkot š.g. 5. jūnijā plkst. 15:00, uzklusot Tieslietu ministriju un tad lemt par likumprojekta tālāko virzību.

Deputāti balsojot („par” – trīs, „pret” – nav, „atturas” – viens, „nebalso” – viens) nolemj nākamo darba grupas sēdi rīkot atklātu.

Darba grupas vadītājs

Ringolds Balodis

Darba grupas loceklis

Rihards Melgailis